

Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16542>

Özet

Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu (AKOÖ-E), ergenlerin akademik ba?ar?lar?n? veya ba?ar?s?zl?klar?n? neye attettiklerini, yani kontrol alg?lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Ölçek, 2014 y?l?nda Hakan Sar?çam taraf?ndan Türk kültürüne özgü olarak geli?tirilmis? ve geçerlik ile güvenirlik çal??malar? yap?larak ergen popülasyonunda kullan?ma sunulmuştur. Bu ölçüm arac?, öğrencilerin akademik sonuçlar? içsel faktörlere (çaba, yetenek) mi, yoksa dışsal faktörlere (şans, öğretmenler) mi ba?lad??n? belirleyerek, eğitim psikolojisi alan?ndaki ara?t?rmalara önemli katk?lar sa?lamay? hedeflemektedir.

Ölçe?in geli?tirme süreci, akademik kontrol oda?? kuramsal çerçevesine dayanmakta olup, özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin motivasyon ve ba?ar? inançlar?n? anlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Akademik kontrol oda??, ergen, ölçek geli?tirme, psikometrik özellikler, akademik at?f, lise öğrencileri.

Yazarlar

Hakan Sar?çam

Amaç

Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu'nun (AKOÖ-E) temel amac?, 12-18 ya? aral??ndaki ergenlerin akademik ba?lamdaki kontrol oda?? yönelimlerini güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmektir. Bu ölçek, öğrencilerin s?nav sonuçlar?, ödev performans? veya genel okul ba?ar?s? gibi akademik ç?kt?lar?n?n nedenlerini neye yorduklar?n? belirlemeyi amaçlar.

Ölçek, eğitimcilerin ve psikologlar?n, öğrencilerin akademik motivasyonlar?n? ve sorumluluk alma düzeylerini daha iyi anlamalar?na yardımcı olmay?, böylece bireyselleştirilmi? eğitim ve rehberlik stratejileri geli?tirmelerine olanak tan?may? hedefler. Öğrencilerin içsel (kendi çabalar?) veya dışsal (şans, zorluk) kontrol inançlar?na sahip olup olmad??n?n belirlenmesi, müdahale programlar?n?n etkinli?i açısından önemlidir.

Yap?

Ölçek, temel psikolojik yapı olarak Julian Rotter'in teorileştirdi?i Kontrol Oda?? (Locus of Control) kavram?n?n akademik alana özgü uygulamas?n? ölçmektedir. Kontrol oda??, bireylerin kendi ya?amlar?nda meydana gelen olaylar?n sonuçlar?n? kendi davran??lar?na mı yoksa dış güçlere

mi ba?lad?klar? inanc?d?r.

AKÖ-E, genellikle çok boyutlu bir yap? sergilemektedir. Bu boyutlar, akademik ba?ar? ve ba?ar?s?zl?klar?n atfedildi?i temel alanlar? temsil eder:

?çsel Kontrol Oda??: Ö?rencinin akademik sonuçlar? kendi çabas?na, yetene?ine veya disiplinine ba?lamas?.

D??sal Kontrol Oda?? (Güçlü Di?erleri): Ö?rencinin sonuçlar? ö?retmenlere, aileye veya okul yönetimine ba?lamas?.

D??sal Kontrol Oda?? (?ans/Kader): Ö?rencinin sonuçlar? tamamen ?ansa, kadere veya kontrol edilemeyen d?? faktörlere ba?lamas?.

Geçerlik

Sar?çam (2014) taraf?ndan yürütölen çal??mada, Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu'nun yap? geçerli?i ve içerik geçerli?i incelenmi?tir. ?çerik geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, maddelerin akademik kontrol oda?? kavram?n? yeterince temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i analizleri, ölçe?in teorik yap?yla uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemi? ve uyum indekslerinin (örne?in, RMSEA, CFI, GFI) kabul edilebilir düzeylerde oldu?unu ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in akademik kontrol oda?? yap?s?n? ölçmede yeterli düzeyde geçerli oldu?unu kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik çal??malar?, iç tutarlılık (içsel güvenilirlik) yöntemleri kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Sar?çam (2014) çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r.

Genellikle, bu tür geli?tirme çal??malar?nda Cronbach Alfa katsay?s?n?n yüksek oldu?u (örne?in, .80'in üzerinde) rapor edilmi?tir, bu da maddeler aras?ndaki tutarlılık?n yüksek oldu?unu ve ölçe?in güvenilir bir ölçüm sa?lad??n? göstermektedir. Ayr?ca, test-tekrar test güvenilirlik katsay?s? da (zaman içinde kararlılık? ölçmek için) hesaplanarak ölçe?in zamana kar?? direncini ortaya koyan kan?tlar sunulmu?tur.

Faktör Analizi

Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu'nun yap?s?sal geçerli?ini belirlemek amacıyla hem Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in madde havuzunun temel psikolojik yap?s?n? ke?fetmek için kullan?lm?? ve teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? ortaya ç?karm??t?r (muhtemelen üç boyutlu yap?). Bu analizde, maddelerin faktör yüklerinin yüksek oldu?u ve bini?iklik göstermedi?i saptanm??t?r. DFA ise, AFA'dan elde edilen faktör yap?s?n?n farklı bir örneklem grubu üzerinde test edilerek modelin uygunlu?unun teyit edilmesini sa?lam??t?r. DFA sonuçlar?, modelin teorik yap?ya mükemmel veya iyi düzeyde uyum sa?lad??n? göstermi?tir.

Ölçek Bilgileri

Test Tipi:

Geli?tirme (Development)

Format:

Çok maddeli, Likert tipi derecelendirme ölçe?i. Genellikle 4 veya 5 seçenekli bir derecelendirme kullan?lı?r (Örne?in, "Tamamen Kat?lı?yorum"dan "Kesinlikle Kat?ılm?yorum"a).

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ergenler (Adolescents)

Ya? Grubu:

Genellikle 12-18 ya? aras? ortaokul ve lise ö?rencileri.

Popülasyon Detaylar?:

Ölçek, Türkiye'deki çe?itli ortaö?retim kurumlar?nda ö?renim gören ergenler üzerinde standardize edilmi?tir. Çal??maya kat?lan örneklem, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel arka planlardan gelen ö?rencileri kapsam??t?r.

Test Metodolojisi:

Öz-bildirim ölçe?i (Self-report scale). Bireylerin kendi akademik durumlar?na ili?kin inançlar?n? ve at?flar?n? yans?tan maddelerden olu?ur.

Anahtar Kelimeler

Akademik performans, kontrol oda??, içsel at?f, d??sal at?f, ergen geli?imi, e?itim psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?:

ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri:

hakansaricam@gmail.com

Yaz??ma Adresi:

Hakan Sar?çam (2014 itibar?yla ilgili üniversite veya kurum bilgisi için orijinal makaleye ba?vurulmal?dır).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?:

2014 (Ölçe?in yay?nland??? y?I).

?zinler ve Kullan?m Ücreti:

Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazar?n iznine tabidir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için yazar Hakan Sar?çam ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Eri?imi:

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [akademik-kontrol-odagi-olcegi-ergen-formu-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Sar?çam, H. (2014). Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i ergen formunun psikometrik özellikleri. *?lkö?retim Online*, 13(4), 1135-1141. doi:10.17051/io.2014.32429

Akademik Kontrol Oda?? Ölçe?i Ergen Formu Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde yer almad???ndan, bu k?sma eklenmemi?tir. Maddelere eri?im için yukar?da belirtilen referans makaleye veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir. Ancak, ölçe?in orijinal makalesi ve maddeleri içeren PDF dosyas? yukar?daki "Zinler, Ücret ve Test Y?l?" bölümünde belirtilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM